



ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”
Bd. Aviatorilor nr. 1, sect. 1, București



Lumea vîloului și a vinului

OAMENI, PĂMÂNTURI, CREDINȚE, TEHNOLOGII



JOI
12 IUNIE 2025

START
9.30 AM

WORKSHOP

GRUPUL DE CERCETĂRI INTERDISCIPLINARE ASUPRA ISTORIEI DREPTULUI

INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGĂ”
BD. AVIATORILOR, NR. 1

ONLINE: <https://meet.google.com/ovw-cezw-ikq?hs=122&authuser=0> meet.google.com

Contact: oana.rizescu@iini.ro

LUMEA VILOR ȘI A VINULUI. OAMENI, PĂMÂNTURI, CREDINȚE, TEHNOLOGII

INSTITUȚII PARTENERE

INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGĂ” AL ACADEMIEI ROMÂNE /
GRUPUL DE CERCETĂRI INTERDISCIPLINARE ASUPRA ISTORIEI DREPTULUI (BUCUREȘTI)
MUZEUL VITICULTURII ȘI POMICULTURII GOLEȘTI (GOLEȘTI)
INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR „CONSTANTIN BRĂILOIU” AL ACADEMIEI ROMÂNE
(BUCUREȘTI)
INSTITUTUL DE LINGVISTICĂ „AL. ROSETTI - IORGU IORDAN” AL ACADEMIEI ROMÂNE (BUCUREȘTI)
INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE „C. S. NICOLĂESCU-PLOPSOR” AL ACADEMIEI ROMÂNE
(CRAIOVA)

RESPONSABILI DE PROIECT

OANA RIZESCU (INSTITUTUL DE ISTORIE „NICOLAE IORGĂ”)
CAMELIA CĂLIN (MUZEUL VITICULTURII ȘI POMICULTURII GOLEȘTI)
ACAD. SABINA ISPAS (INSTITUTUL DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR „CONSTANTIN BRĂILOIU”)
NICOLAE MIHAI (INSTITUTUL DE CERCETĂRI SOCIO-UMANE „C. S. NICOLĂESCU-PLOPSOR” DIN CRAIOVA)

ARGUMENTARE ȘI AXE DE CERCETARE:

Vinul este un produs agricol complex, în jurul căruia s-au dezvoltat tehnici de cultivare și de valorificare ce reunesc generații de viticultori și podgoriile lor. Proiectul propune o investigație istorică asupra subiectului din perspective cât mai variate, cum ar fi: tehniciile agricole folosite în cultivarea viței de vie, producția de vin, felurile de consum, cadrul normativ al impozitării băuturilor alcoolice, reglementarea comercializării vinului și a consumului de băuturi.

Tematica este urmărită de la primele atestări documentare până la exploataările viticole de astăzi, cu țările române plasate în context european. Sunt folosite surse cât mai variate: documentele ce atestă tranzacții viticole, impunerii fiscale, privilegiile acordate mănăstirilor, persoanelor private și marilor boieri, catastife ce atestă amploarea producției și a consumului de alcool. Vor fi investigate formele de monopol instaurate în acest segment economic, precum și cele de reglementare a pieței interne și a exporturilor. O componentă importantă a proiectului este constituită de istoria culturală a viței de vie: reprezentările consumului de vin și cele ale practicilor legate de cultivare, chestiunea toleranței societății față de excese, imaginea bețivului în societate, simbolurile creștine asociate subiectului.

Interdisciplinaritatea se impune de la sine, întrucât investigarea aspectelor sociale, culturale și juridice ale producției și consumului de băuturi alcoolice presupune colaborarea dintre istorici, juriști, etnologi, sociologi, lingviști, economisti.



Cercetările vor urma mai multe direcții de abordare cu posibilitatea de a se extinde și asupra altor axe tematice:

Geografie istorică și peisaj viticol. Cartografierea zonelor viticole, a tipurilor de sol care avantajează exploatarea viilor, a formelor specifice tradiționale de valorificare (familiale, cu muncă servilă, pe bază de contract, pe latifundii, pe domenii ale statului, pe baza exploatarii industriale). Aceasta implică o investigație istorico-geografică a regiunilor relevante. O temă particulară este cea a filoxerei din secolul al XIX-lea și a efectelor ei.

Viticultori și consumatori. Demografia procesului de exploatare a vieții de vie, de la cultivare până la comercializare, este un alt aspect al demersului. Vor fi cercetate rapoarte demografice, economice și statistice pentru a se pune în evidență atât resursele demografice necesare unei exploatari eficiente, cât și condițiile demografice de rentabilitate în cadrul pieței de desfacere. Investigarea consumului implică și analize asupra profilului consumatorilor, a formelor de convivialitate, a obiceiurilor alimentare conexe consumului de băuturi.

Impozitarea vinului și interesele statului în domeniu. Proiectul nostru urmărește evoluția impunerilor fiscale asupra viilor, a vinului, a produselor derivate, a impozitelor plătite de prăvălii, cărciumi, taverne, dar și cea a specializării organismelor fiscale și a expertizei funcționarilor implicați, de la vinăriceri și păhărnicei până la perceptori fiscali și funcționari ai statului din diverse servicii (vistierie, domeniile statului, cadastru, buget/finanțe, control de calitate, standardizare).

Lumea juridică a viilor și vinului. Adălmașul, tranzacțiile cu vin, terenurile exploataate, cărciumile, pivnițele, toate spațiile de comercializare, toate sunt subiecte ce trebuie cercetate din perspectiva formelor juridice de reglementare a proprietății și a relațiilor contractuale. În aceeași sferă se integrează și toate interdicțiile pe care statul le impune producătorilor sau consumatorilor de vin.

Timpul viilor și viața vinului. Produsele viticole sunt supuse acțiunii timpului. O componentă a proiectului vizează cercetarea modului în care au fost integrate muncile viticole în calendarul lucrărilor agricole generale, cu investigații asupra timpului necesar de odihnă pentru viile „părăsiște”, cele „bătrâne” și cele lucrătoare, asupra duratei de viață a butașilor de vie etc. Fenomenul oțetării vinului ridică și problema exploatarilor conexe, a produselor derivate, precum și a formelor de conservare și de depozitare.

Vița de vie în creștinism. Simbolistica vinului. Cum economia vinului a funcționat în cadrul unei societăți creștine, cercetarea aspectelor culturale ale subiectului trebuie să plaseze în centru analiza vieții de vie ca simbol al vieții în creștinism, prezent în toate momentele importante de contact ale credinciosului cu simbolul săngelui lui Iisus Hristos: împărtășania, botezul, cununia, ceremonialul de înmormântare, cel al comemorării, „veșnica pomenire”. Percepția bețivului în societate constituie o temă ce se deschide către cea mai amplă, a percepției comportamentelor prohibite la modul general.

Lumea artistică a viilor și vinului. Vor fi cercetate toate ariile creației artistice unde sunt valorificate reprezentări ale ceremoniilor în care este utilizat vinul, vrejul de vie, petrecerile și serbările cu caracter dionisiac, aşa cum s-au manifestat ele în domeniul costumului, al mobilierului, în picturi, în decorațiile manuscriselor, în orfevrerie. Pocalurile, paharele, sticlele, buțiile și vedrele de vin, fie ele rudimentare sau frumos decorate, precum și arhitectura cramelelor constituie obiecte ale cercetării din această perspectivă.

Patrimoniul viticol, valorificarea turistică și dezvoltarea teritorială. Proiectul își propune să evaluateze potențialul unei colaborări cu cramele actuale din diferite regiuni istorice ale țării, oferind documentarea istorică necesară dezvoltării unor circuite turistice subsumate unui „Drum al viilor”.

LUMEA VILOR ȘI A VINULUI. OAMENI, PĂMÂNTURI, CREDINȚE, TEHNOLOGII

12 iunie 2025

(on-line)

<https://meet.google.com/ovw-cezw-ikq?hs=122&authuser=0>
meet.google.com

SIMBOLUL VIȚEI DE VIE. POPULAR ȘI RELIGIOS

9.30-10.00: Elisabeta Negrău (Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”)

Vinul, simbol și funcționalitate: pivnițe, ancadramente, teme moralizatoare și euharistice în arta din Țara Românească (secolele XVII-XVIII)

10.00-10.30: Ion Tița Nicolescu (Muzeul Golești)

Vița de vie în tradiția Bisericii și în etnologia românească

10.30-11.00: Acad. Sabina Ispas (Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”)

Bătrânul și via – Balada „Uncheșeii”. Sens și simbol

CONSUMUL DE VIN. COMPORTAMENTE ȘI IMAGINAR

11.00-11.30: Nicolae Mihai (Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”)

Cu beția la tribunal. Universul socio-cultural al consumului excesiv de alcool în Oltenia secolului XIX

11.30-12.00: Daniel Gicu (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)

Imaginea bețivului în cultura populară la sfârșitul secolului XIX – începutul secolului XX

12.00-12.30: Silviu-Gabriel Lohon

(Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”)

Gustul controlat. Standardizarea vinului autohton în România lui Nicolae Ceaușescu

EDUCAȚIE VITICOLĂ. DISCURS ȘI PROPAGANDĂ

12.30-13.00: Camelia Călin (Muzeul Golești)

Popularizarea viticulturii ca știință. Un tratat tradus de Petru Maior în 1813

13.00-13.30: Diana-Mihaela Păunoiu (Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”)

„Până la găsirea unor modalități de desființare a vieței de vie terasă...”:

combaterea alcoolismului și educația pentru sănătate în Oltenia primei jumătăți a secolului XX

13.30-14.00: Camelia Zavarache (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)

Învățământul viticol din România primei jumătăți a secolului XX

14.00-15.00: PAUZĂ

COMERȚUL DE VIN. ACTORI ȘI REȚELE

15.00-15.30: Gheorghe Lazăr (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)

Considerații preliminare asupra implicării mănăstirilor din Țara Românească în comerțul cu alcool până în prima jumătate a secolului al XVIII-lea

15.30-16.00: Georgeta Ghionea (Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor”)

Comerțul cu vinuri în Oltenia (1880-1940): actori economici, rețele și forme de promovare

PEISAJ VITICOL. NOTE DE TEREN

16.00-16.30: Laura Toader (Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”)

Peisajul viticol românesc. Note etnografice

16.30-17.00: Mariana Paula Limbălată (Muzeul Golești)

Moșii și domenii ale familiei de boieri din Golești în secolul al XVII-lea, sursă de putere și de identitate

TEHNOLOGIE VITICOLĂ. INSTRUMENTAR ȘI FISCALITATE

17.00-17.30: Gerard Călin (Muzeul Golești)

Colecția de teascuri și linuri a Muzeului Viticulturii și Pomiculturii Golești

17.30-18.00: Oana Rizescu (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)

Dările din vin și vii în ansamblul sistemului fiscal din Țara Românească

VOCABULAR VITICOL. CUVINTE ȘI LOCURI

18.00-18.15: Dana-Mihaela Zamfir, Andreea Dinică
(Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti”)
Vii, vinuri și obiceiuri legate de ele în surse vechi românești și dialectale

18.15-18.30: Bogdan Mateescu (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”)
Cartografierea viticolă românească

18.30-18.45: CONCLUZII



ACADEMIA ROMÂNĂ
Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”
Bd. Aviatorilor nr. 1, sect. 1, București



Institutul de Etnografie si Folclor "Constantin Brailoiu"



Academia Română
Institutul de Cercetări Socio-Umane
C.S. Nicolăescu-Plopșor